

Missä mennään sosiaalihuolto?

Sosiaalihuollon kehittämisohjelma
Tieto- ja tutkimusperustainen sosiaalihuolto

Johtava asiantuntija
Harri Jokiranta

Sisältö

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman lähtökohdat

Sosiaalihuollosta SOTEssa

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman rakenne ja sisältö

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman työprosessi ja jatko

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman lähtökohdat

Sosiaalihuollosta SOTEssa

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman rakenne ja sisältö

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman työprosessi ja jatko

Lähtökohtia

Sanna Marinin Hallitusohjelma

3.6 Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi

Tavoite 4. Sosiaali- terveydenhuollon palveluiden parantaminen

Keino: Perustason palveluiden saatavuuden parantaminen tulevaisuuden sotekeskuksissa. "**Laaditaan sosiaalihuollon kehittämishjelma** ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote-keskusta."

Julkisen hallinnon uudistamisen strategia

"Julkinen hallinto rakentaa tulevaisuuden kestävää arkea ja kaikissa tilanteissa toimivaa ja turvallista yhteiskuntaa."

Päämäärä 2/6 - Ylisukupolvinen vastuunkanto varmistaa luonnon kantokyvyn

Päämäärä 4/6 - Toiminta pohjautuu tietoon

Toimintalinjaus 1/7 - Järjestämme palvelut ihmislähtöisesti ja monimuotoisesti.

Hallituksen kestävyystiekartta ja hyvinvointitalous

Sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman maasto

OHJELMATYÖ

- Sosiaalihuollon kehittämisohjelma / tutkimus- ja tietoperustainen sosiaalihuolto
- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden tutkimusohjelma
- Sosiaalityön tutkimusohjelma / vtr -rahoituksen tarkoitus ja luonne
- Suomen kestävä kasvun ohjelma (RRF) / Haku 2021 ja synkronointi Tulevaisuuden sote -keskus

RAKENNETYÖTÄ TEHDÄÄN ON LINE

- SOTE-PELA -rakennemuutoksen täytäntöönpano
- Sosiaalialan TKKI -rakenteen vakiinnuttaminen
- Hankerahoitus vs. perusrahoituksen varmistaminen

LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ KULKEE RINNALLA

- Menossa, tulossa ja valmistelussa oleva lainsäädäntö, mikä liittyy ja tukee sosiaalihuollon kehittämistä

BASEMENT ON RAKENNUSALUSTA

- Sosiaalityön ja sosiaalialan koulutuksen kehittäminen - uudet ammattilaissukupolvet
- Aluekehitystyön ja kuntien oman toiminnan strateginen kehittäminen / Toimiva kunta ja hyvinvointialue
- Hyvinvointialue on aluetoimija ylitse järjestäjä/tuottaja roolin

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman tarkoitus

Vahvistaa sosiaalihuollon kokonaisuuden **PITKÄN AIKAVÄLIN** systemaattista kehittämistä.

Laaditaan hallitusohjelman mukainen sosiaalihuollon kehittämisohjelman kokonaisuus.

- Sisällöllinen yhteys **Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus - valtionavustusohjelmaan**, jossa tehdään alueellista palvelujen kehittämistyötä tavoitteena palveluiden yhdenmukaistaminen alueella ja sosiaalihuollon vaikuttavuuden vahvistaminen.
- **Vahvistaa** sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllisen kehittämisen rakenteita ja toimintakäytäntöjä sekä **turvata** SOTE-PELA -uudistuksen kansallisten ja strategisten tavoitteiden toteutuminen.

Tavoitteet / toimenpidekokonaisuudet

- I. Kootaan kansallisen sosiaalihuollon kehittämisohjelma ja sen strategiset linjaukset.
- II. Tukea sosiaalihuollon rakenteiden vakiintumista hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden toimeenpanossa.
- III. Vahvistaa sosiaalihuollon / sosiaalityön TKKI rakenteita ja tietoperustaista sosiaalihuollon käytäntöä.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman lähtökohdat

Sosiaalihuollosta SOTEssa

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman rakenne ja sisältö

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman työprosessi ja jatko

Matka kohti yhdistämistä (integraatiota)

Kehittämishjelmat

Paras-hanke (2005-2011, 2016)

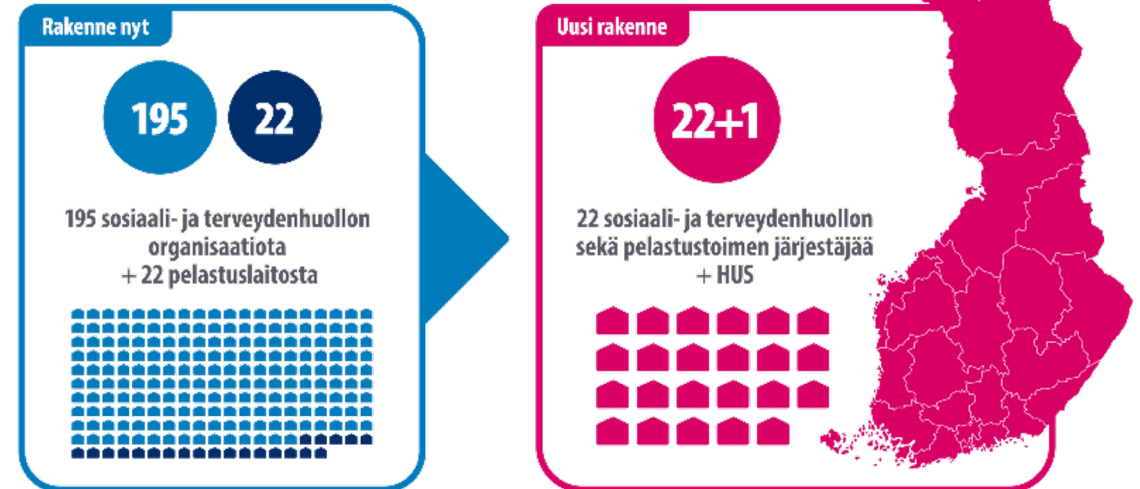
Kuntaudistus (2011)

Kaksitasoinen ja yksitasoinen
kuntayhtymämalli (2014)

Maakunta- ja sote-uudistus (2015)

SOTE-PELA uudistus
(2021)

Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023

Järjestämislaki 612/2021

SOTE työnjako 1.1.2023

Valtio

- rahoitus
- ohjaus

22+1

sosiaali- ja
terveydenhuollon
sekä pelastustoimen
järjestäjää + HUS

5

yhteistyöaluetta
työnjako erityistason
palveluissa

Julkiset palvelut vahvassa roolissa

Yksityiset ja kolmas sektori täydentävät

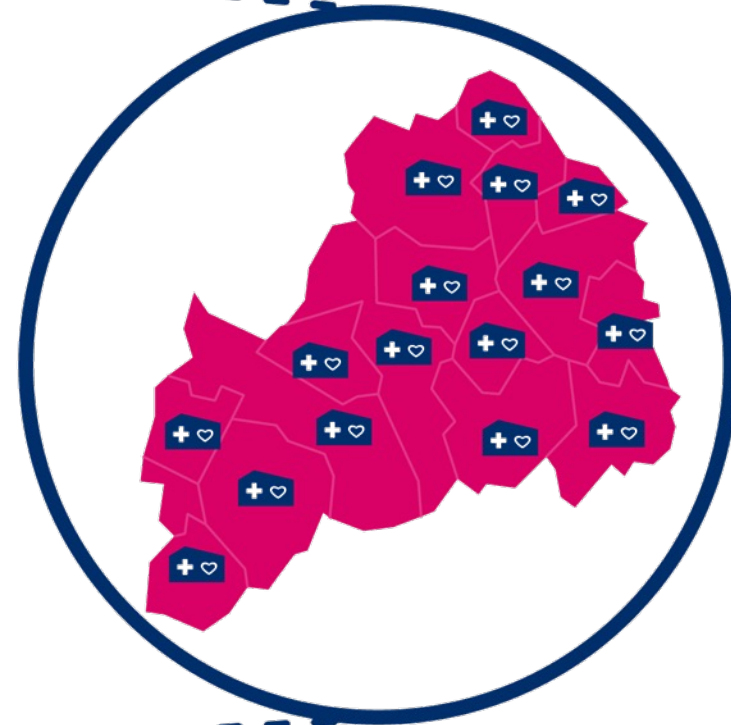

Hyvinvointialue: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

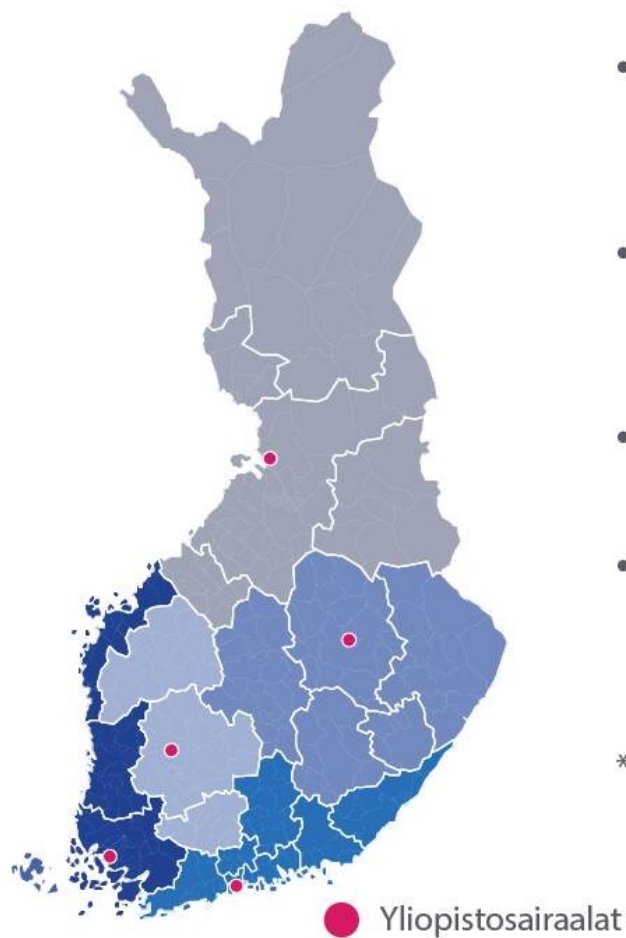

Hyvinvointialue

- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

Hyvinvointialueiden välinen yhteistyö ja yhteistyöalueiden (YTA) ohjaus

- Hyvinvointialueiden järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi yhteistyöaluetta
- Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät Pirkanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueet sekä HUS-yhtymä kuuluvat eri yhteistyöalueisiin
- Yhteistyöalueelle laaditaan valtuustokausittain hyvinvointialueiden yhteistyösopimus*
- Yhteistyösopimuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain ohjaavien ministeriöiden ja yhteistyöalueen hyvinvointialueiden välisissä neuvotteluissa

* Valtioneuvosto voi päättää hyvinvointialueita sitovasti yhteistyösopimuksen sisällöstä siltä osin kuin hyvinvointialueet eivät pääse siitä yhteisymmärrykseen tai sopimus ei vastaa laissa säädettyä

Muutosilmiöt; vaikutus palvelutarpeeseen, järjestämiseen ja integraatioon

Muutosilmiöt; vaikutus palvelutarpeeseen, järjestämiseen ja integraatioon

Päätöksentekijöiden ja osaajien kyky analysoida **moniulotteisia muutoksia** ja niiden merkitystä

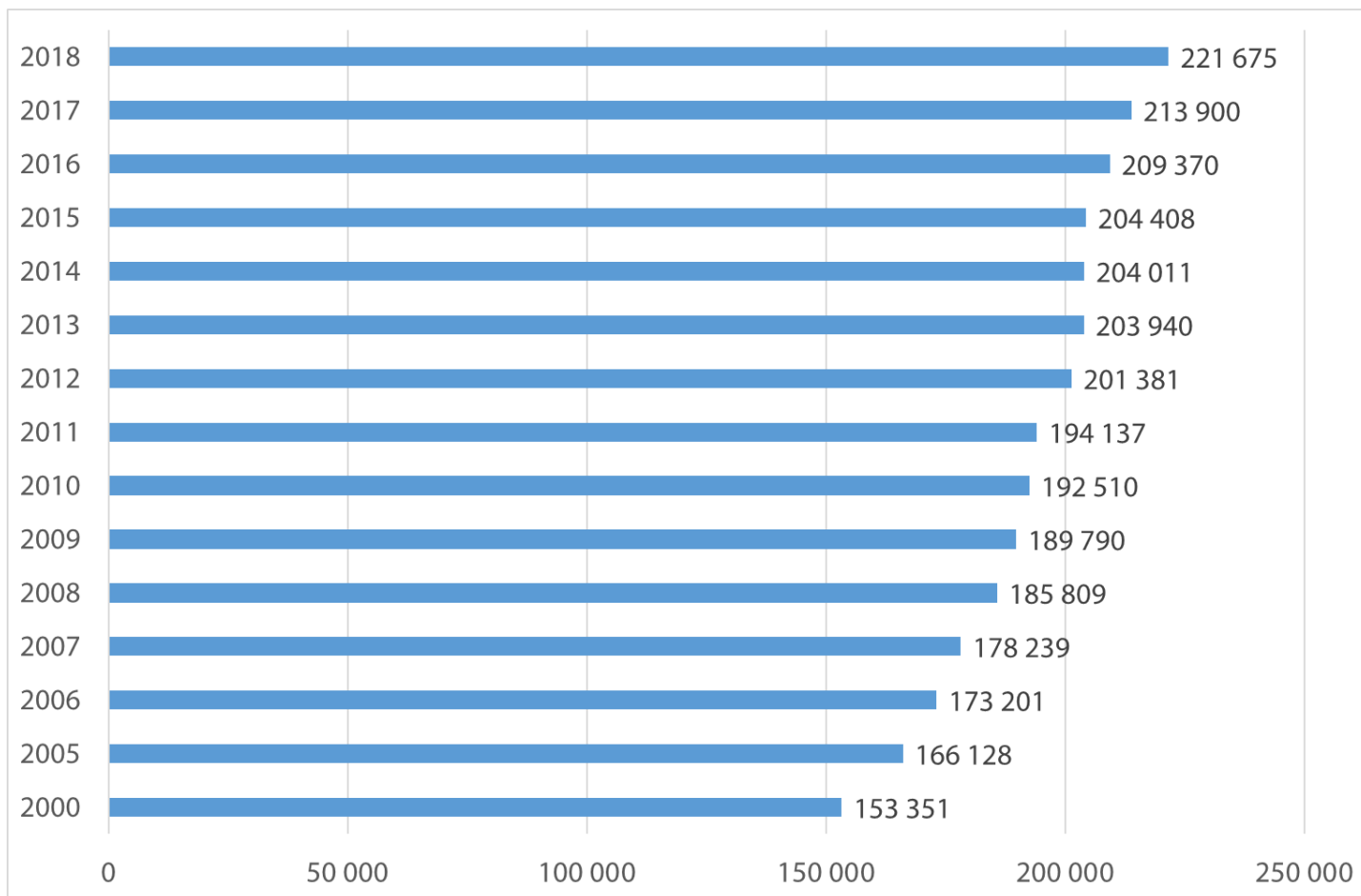
- palvelutarpeiden muodostuminen
- resurssiallokaation perusteet
- osaamisen riittävyys
- palveluverkon toimivuus
- syrjäyttämisen tunnistaminen.

Kun palvelutarpeet ovat yhä useammin ei-rationaalisia ja **kietoutuvat kimpuiksi** tarvitaan

- palvelurakenteen integraatiota
- palveluprosessien, integraatiota
- osaajien yhteistä työtä.

Sosiaalihuollon toimialalla työskentelevä henkilöstö koko maa, yhteensä (2000 – 2018)

”Sote-henkilöstöä koskeva tietopohja on nykyisellään hajanainen ja se sisältää paikoin tietopuutteita. Tiedon käyttöä päätöksenteossa tulisi vahvistaa ja analyysin jalostamista päätöksenteon tarpeisiin kehittää.”

Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2023:8
Tiekartta 2022–2027 : Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen

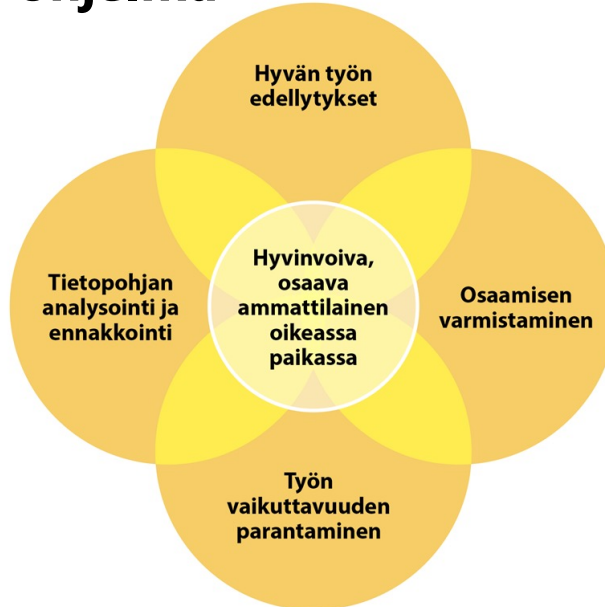
Osaavan henkilöstön saatavuus

Henkilöstövaje

Sote-henkilöstön riittävyys ja saatavuus-ohjelma

Eläköityminen

Rekrytointihaasteita kasvattaa henkilöstön poistuma:

- julkisella sektorilla työskentelevästä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä noin joka viides eli noin 44 000 henkilöä siirtyy vanhuuseläkkeelle vuoteen 2030 mennessä.
- eläköityvien osuus sote-työvoimasta nousee joillakin alueilla noin kolmasosaan, kun mukaan lasketaan myös työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyvät.

Sosiaali- ja terveyspalveluihin käytetään Suomessa 20 miljardia euroa vuodessa

Koko maan kustannusten jakautuminen tehtävittäin

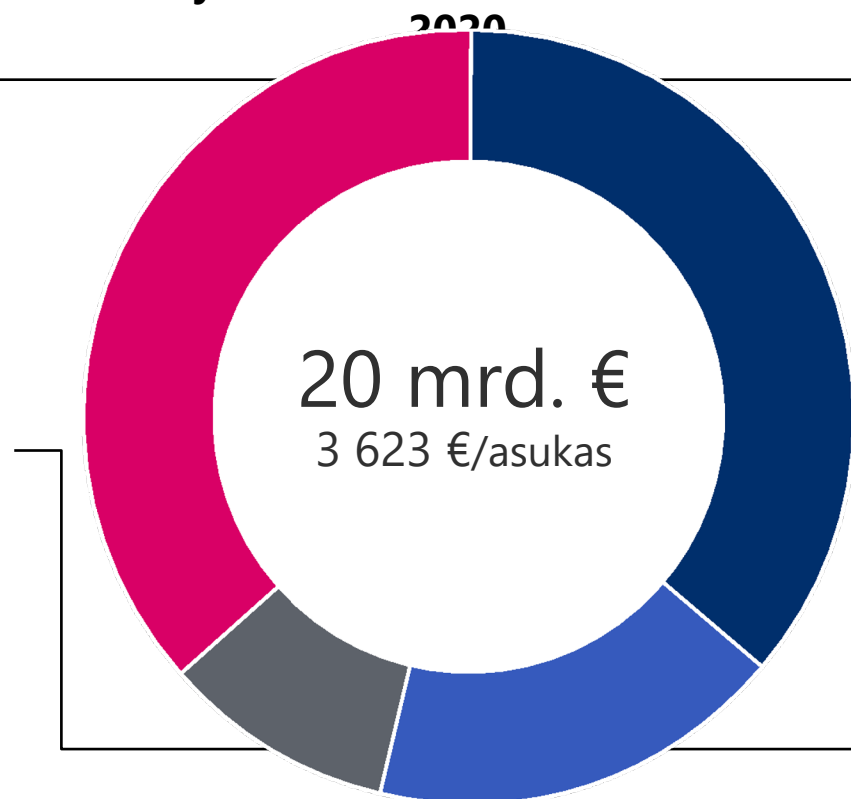
2020

Sosiaalihuolto 38 %

muun muassa kotihoito, lasten, nuorten ja perheiden sosiaalihuollon avopalvelut, lastensuojelu, ikääntyneiden, vammaisten ja päihdehuollon palvelut

Muut 7 %

muun muassa toimeentulotuki, kuntouttava työtoiminta, sosiaaliasiamiestoiminta, työllistymistä tukevat palvelut, ympäristöterveydenhuolto

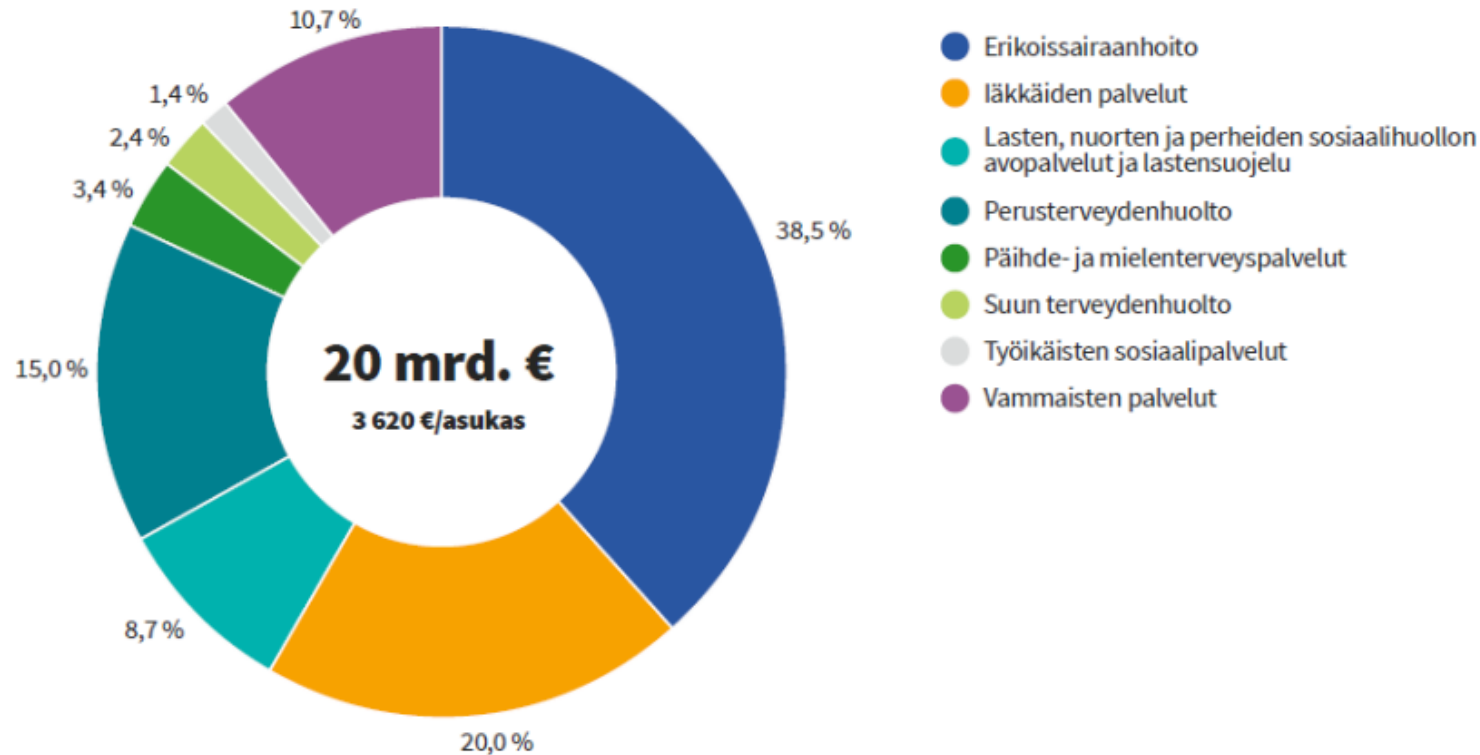

Erikoissairaanhoito 37 %

Perusterveydenhuolto 18 %

muun muassa terveystarkastukset, neuvolakäynnit, lääkärin, hoitajan, fysioterapeutin ja suun terveydenhuollon vastaanotot, kotihoidon lääkärin ja hoitajan käynnit, terveyskeskuksen vuodeosastoahoito

Manner-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannusten jakauma vuonna 2021

▲ Kuviossa esitetään tehtäväkohtaiset prosenttiosuudet vuoden 2021 sosiaali- ja terveydenhuollon nettokäyttökustannuksista Manner-Suomessa. Tiedot perustuvat kuntien Valtiokonttorille raportoimaan tietoon.

Sosiaalihuolto asettuu hyvinvointialueelle, kun

Sosiaalihuolto itse tunnistautuu hyvinvointialueen rakenteessa.

- Sosiaalihuollon kokonaisuus on selkeä
→ palvelut ja vaikuttaminen/muutostyö.
- Toimijoiden roolitukset ja vastuut ovat perusteltuja → järjestäjätoiminto ja tuotanto.

TKKI toiminnalla on selkeä rakenne ja riittävä resurssi.

- Tutkimus- ja tietoperustaisen sosiaalihuollon käytännöt on varmistettu.

Johtaminen ja toimintakulttuuri ovat vaikuttamisperustaista.

- Uusi ei ole entisen palapelin toisinto.
- Toisin tekemisen tuki ja rakenteet on luotu.

Osaava henkilöstö on turvattu.

- Koulutusrakenteiden kehittämistyö on käynnistynyt.
- Osaajien saatavuus ja pito eivät lipsu.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman lähtökohdat

Sosiaalihuollosta SOTEssa

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman rakenne ja sisältö

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman työprosessi ja jatko

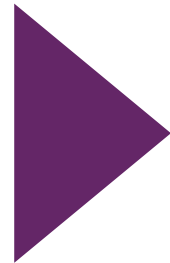
Sosiaalihuollon PITKÄN AIKAVÄLIN systemaattisen kehittämisen edellytyksiä

Toimivat (hyvinvointi)tiedon järjestelmät, tiedon tuottaminen ja analyysi

Alueellinen ja kansallinen TKKI ekosysteemi

Sosiaalihuollon ja sosiaalityön TKKI rakenne – tietoperusta ja osaaminen
Koulutuksen uudistaminen - käytäntötutkimus osana työtä, työelämäyhteys

**Visio:
tieto- ja
tutkimus-
perustainen
sosiaalihuolto**

Kansallinen ohjaus sekä organisaation ja palvelujen johtaminen vaikuttavuusperustaista.

Sosiaalihuollon vaikuttavat työkäytännöt ja palvelujen porrasteisuus hyvinvointi- ja yhteistyöalueilla (perus- ja erityispalvelut).

Sosiaalihuolto on enemmän kuin palvelut (elämäntilanne-lähtöisyys kuntapolitiikoissa).

Hyvinvointialue on ekosysteemi

Maakunnan elinvoima ja kehittäminen ovat HV –alueen arkipäivää ... maakunta-SOTE kaksoiskierre.

Kunnissa ratkotaan SOTE –toimintojen onnistumista ... sosiaalinen on kunnassa.

Eri palvelun tuottajat muodostavat kokonaisuuden ja täydentävät julkisen toimintaa.

Yhteistyöalueelle sijoittuu erityisen vaativia palveluja, toimii osaamisen ja tutkimustoiminnan alustana.

Kansalaisyhteiskunnan hyvin voiminen ... osa HV –alueen ja kuntien perustehtävää.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelma (temaattisia sisältöjä – STM aikaisempi valmistelu)

Laatu ja vaikuttavuus:

- TKI -rakenne, tiedon tuottaminen ja saatavuus, tutkimus
- osaava ja riittävä henkilöstö, koulutusrakenne
- vaikuttavuus
- Integraatio / yhteensovittaminen
- rakenteellinen sosiaalityö

Saatavuus, oikea-aikaisuus, jatkuvuus:

- peruspalvelut eri ikäryhmissä ja elämäntilanteissa
- digitalisaatio / työmenetelmät ja -välineet, palveluprosessit
- toiminta- ja työkyvyn tukeminen
- erityinen tuki ja paljon palvelua tarvitsevat

Varhainen ja ennakoiva työ:

- kuntien sosiaali- ja terveystalitiikka / kuntapolitiikat / HYTE
- matalan kynnyksen palvelurakenne ja toimintakäytännöt
- yhteisösosiaalityö / kansalaisyhteiskunta

Monialaisuus ja yhteen toimivuus:

- toiminnallinen integraatio / yhteen sovittaminen
- monialaiset yhteistyörakenteet

RRF pilari 4 / Investointi 3.

- vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kustannus-vaikuttavuutta tukevaa tietopohjaa ja vaikuttavuusperustaista ohjausta
- perusresurssien riittävyys / hankkeistus / palveluvelka

HO : Laaditaan sosiaalihuollon kehittämisohjelma ja tuodaan sosiaalihuollon palveluita vahvemmin osaksi tulevaisuuden sote-keskusta.

- Vahvistaa sosiaalihuollon kokonaisuuden systemaattista kehittämistä
- Tarkennetaan hallitusohjelman mukaisen sosiaalihuollon kehittämisohjelman sisältöjä

- I. Kansallisen sosiaalihuollon kehittämisohjelman strateginen ohjaus ja koonta.
- II. Tukea sosiaalihuollon rakenteiden vakiintumista hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden toimeenpanossa.
- III. Vahvistaa sosiaalihuollon / sosiaalityön TKKI rakenteita ja tietoperustaista sosiaalihuollon käytännön kehittämisohjelma ja lainsäädäntötyö.

Sosiaalihuollon kehittämishjelman strategiakimppu

Missä muutosta tavoitellaan ja millä keinoin?

Kehittämishjelman strateginen kokonaisuus : tieto- ja tutkimusperustainen sosiaalihuolto

Toimintaresurssien varmentaminen

- Osaaminen, henkilöstö, talous, johtaminen

Tutkimuksen, kehittämisen ja tietoperustan vakiintunut rakenne

- TKKI ja koulutus, tiedolla johtaminen

Sosiaalihuollon palvelurakenteen kehittäminen

- Peruspalvelujen ja erityisen vaativien palvelujen kokonaisuudet, palvelujen porrasteisuus, digitalisaatio

Kansallinen ohjaus ja lainsäädäntötyö

- Reagoinnista ennakointiin, ohjauskäytänteet

Asiantuntijuuden käytön lisääminen

- Sosiaalisen vahvistuminen osana aluekehitystyötä
- Kuntien perustehtävän tukeminen, tieto sosiaalisesta

Keinojen mallintamista

- Vaikuttavuusperustaisen ohjauksen ja hallinnon vakiinnuttaminen (ml. menetelmät).
- Koulutuksen ja tutkimuksen uudistaminen ja käytäntöyhteyden vahvistaminen, erilaiset tiedon tuotannon tavat, menetelmäkehittäminen.
- Tutkimusrahoituksen vahvistaminen ja kohdentaminen.
- Perusrahoitus, jossa hankeperustaista rahoitusta käytetään harkiten.
- Palveluiden ja palvelukokonaisuuksien kirkastaminen ja tarkoituksenmukaisen porrasteisuuden luominen.
- Sosiaalihuollon ja aluekehittämisen yhteistyön vahvistaminen (tiedontuotanto, vaikuttaminen, osallisuus).
- Kokonaisvaltaisen sääntelyn (ml. substanssilainsäädännön) ja ohjauksen kehittäminen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet 2023 - 2026

Palvelujen laatu paranee

1. Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten

2. Erityisesti perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy

3. Osaavan henkilöstön saanti turvataan sekä vahvistetaan sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä

Lisätään toiminnan vaikuttavuutta

4. Toiminta on taloudellisesti kestävä

5. Kustannusten kasvua hidastetaan suhteessa palvelutarpeen kasvuun ja painotusta siirretään ennaltaehkäisevään työhön

6. Palvelujen kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa painottuu vaikuttavuusperustaisuus

Sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa

7. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet ja toimintakäytännöt

8. Valmiussuunnittelu ja varautuminen toteutuvat kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin pohjautuen

9. Toiminnassa tunnistetaan mahdollisuuksia sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin toimiin sekä keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen

Tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa

10. Palvelujärjestelmään sekä perusterveyden ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistuu

11. Kansallisesti ja yhteistyöalueen tasolla suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatio tukevat tavoitteiden saavuttamista ja asiakaslähtöistä toiminnan uudistamista

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman toimintalayerit

Kansallinen vaikuttavuus-
perustainen ohjaus

Hyvinvointi- ja YTA -alueet

- Sosiaalihuollon substanssi ja rooli
- Palvelut, prosessit, työmenetelmät, ... palveluverkko, ...

Kuntakonserni

- Kuntapolitiikat, kunnan perustehtävä
- Kuntalaisten elämäntilanne, elinvoima, ...

Kansalaisyhteiskunta

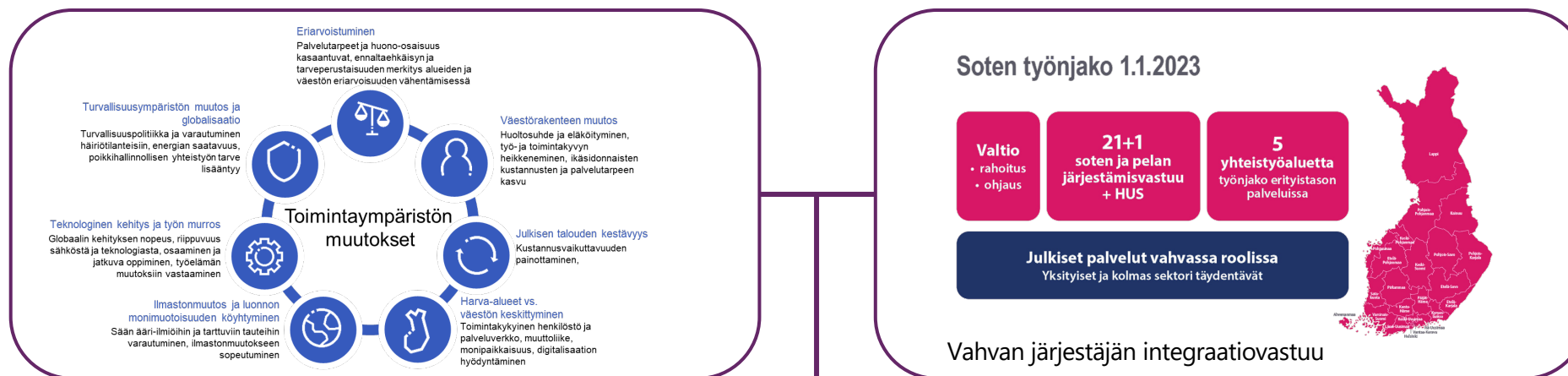
- Järjestöt, yhdistykset, omaehtoisuus
- Yhteisöllisyys, vaikuttaminen, kumppanuus, palvelut, ...

Tieto- ja tutkimusperustaisuus

Strateginen, pitkän ajan
toimintapolitiikka

Tässä ja nyt toteutettava
toimintapolitiikka

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman sisältökokonaisuudet

TIETO- JA TUTKIMUSPERUSTAINEN SOSIAALIHUOLTO

Sosiaalihuollon asiantuntijuuden käytön ja vaikuttavuuden vahvistaminen

Tutkimuksen ja kehittämisen rakenneratkaisu, tietoperustan rakenne

Kansallisen ohjauksen rakentuminen ja lainsäädännön uudistus

Palvelurakenteen toimivuus (porrasteisuus)

Sosiaalihuollon tiedolla johtamisen rakenteet ja käytännöt

Toimintaresurssit; osaava henkilöstö, taloudellinen vakaus

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman tiekartta ja työpaketit (1-7) hallituskausille

2019-
2023

Sosiaalihuollon kehittämisen aikaisemmat ohjelmat ja toimenpiteet.

Kehittämisohjelman hallitusohjelmakirjaus.

Strategisen kehittämisohjelman laadinta ja hyväksyminen.

TP7 / Ohjauksen kokonaisuus.

1. STM ohjausrakenteen uudistaminen
2. Sosiaalihuollon asiantuntijuusroolin kehittämisen

2023-
2027

TP6 / HV- ja YTA toiminta.

1. Sosiaalihuolto SOTEssa; palvelujen saatavuus, osallisuus, johtaminen
2. SOTE palvelujen vaikuttavuus, toiminnallinen integraatio
3. Sosiaalihuolto ALKE toimijana ekosysteemissä
4. Sosiaaliturvauudistus

TP5 / Henkilöstön osaaminen ja saatavuus.

1. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen kehittäminen –hanke
2. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ohjelma

TP4 / Sosiaalihuollon tietojärjestelmien ja tiedon tuotannon vahvistaminen.

1. HV ja YTA -alueiden tietojärjestelmät (APTJ, HR, talous, ...)
2. Kansallisen/alueellisen (hyvinvointi)tietopohjan vahvistaminen (mm. Toivo -ohjelma, Rekisteriuudistus THL)

TP3 / Palvelurakennemuutoksen tukeminen.

1. Peruspalveluiden vaikuttavuus
2. Sosiaalihuollon lainsäädännön uudistus
3. Palvelurakenteen vahvistaminen (porrasteisuus ml. keskittämisasiasetus).

TP2 / TKKI -rakenne, sääntely ja rahoitus.

1. HV ja YTA - alueiden TKKI rakenne
2. Rahoitus, lainsäädäntö

(TP2 sisältää 2022 alkavaa toimintaa)

2027-
2031

TP7 / Sosiaalihuollon tietoperustan ja tiedolla johtamisen vakiinnuttaminen.

1. Mittaristotyö, tiedontuotannon rakenne ja välineet
2. Vaikuttavuustutkimuksen käytännöt ja rakenne

TIETO- JA
TUTKIMUSPERUSTAINEN
SOSIAALIHUOLTO

Toimivat ja vaikuttavat elämäntilanteen mukaiset palvelut

Petteri Orpon HO 20.6.2023

- Poimintoja sosiaalihuollon kehittämisohjelmaan liittyen

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165042/Paaministeri-Petteri-Orpon-hallituksen-ohjelma-20062023.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sosiaalihuollon selvitystehtävät syksy 2023

- Sosiaalihuollon kehittämisohjelman strategisiin toimenpidekokonaisuuksiin liittyen

<https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/stm-kaynnistaa-selvitykset-sosiaalihuollon-palvelurakenteen-ja-vaikuttavuuden-kehittamiseksi>

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

- poimintoja liittyen sosiaalihuollon kehittämissohjelmaan #1

Sosiaali- ja terveystalvaeluita on uudistettava, palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta parannettava. (s. 20-21)

- Palveluiden rakennetta uudistetaan toimimaan **portaittain**. Tavoitteena on painopisteen siirto korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennaltaehkäisyä. (s. 21)
- Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy varmistetaan ja palveluihin syntyneitä jonoja puretaan. (s. 21)
- Ihmisten **vaikuttamismahdollisuuksia ja valinnanvapautta** palveluissa lisätään sekä mahdollistetaan **monipuolinen palvelutuotanto**. (s. 21)
- Tietoa, teknologiaa ja digitaalisia palveluita hyödynnetään laaja-alaisesti palveluiden **saatavuuden ja vaikuttavuuden** lisäämiseksi. (s. 21)

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

- poimintoja liittyen sosiaalihuollon kehittämissohjelmaan #2

Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan edistää ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä hillitä sosiaali- ja terveystalouden kustannusten kasvua pitkäjänteisesti. (s. 27)

- Toteutetaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä järjestöjen kanssa kansallinen **terveys- ja hyvinvointiohjelma** ... Selkiytetään kuntien ja hyvinvointialueiden vastuun työnjakoa **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä**. (s. 27)
- Otetaan käyttöön **yhdennäköisesti** arvioituja, vaikuttavia ja kustannusvaikuttaviksi todettuja menetelmiä sosiaali- ja terveydenhuollossa. ... Selvitetään mahdollisuus säätää **kansallisesta toimijasta**, jolla on toimivalta linjata sitovasti menetelmien ja palveluiden kuulumisesta palveluvalikoimaan tai rajaamisesta sen ulkopuolelle. (s. 28)
- Tuetaan vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden **tutkimusta**, joka kohdentuu palvelujärjestelmään, sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. (s. 28) ... Vahvistetaan kansallisen vaikuttavuuskeskuksen työtä. Varmistetaan korkeakoulutasoisen sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen ja hoitotyön tutkimuksen **edellytykset** ... (s. 41)
- Laaditaan pitkän aikavälin strategiset tavoitteet ohjaamaan **sote-tiedonhallinnan** kehittämistyötä, **digitalisaatiota ja TKIO-toimintaa** ... Rakennetaan sote-tiedonhallinnan infrastruktuuria ensisijaisesti **yhteistyöaluetasolla ja kansallisesti**. (s. 39)

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

- poimintoja liittyen sosiaalihuollon kehittämissohjelmaan #3

Palvelureformi - Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita.(s. 42)

- Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntöä, ja ohjataan alueita uudistamaan palvelujaan perustuen palvelujen tarkoituksenmukaiseen **porrastukseen**. (s. 42) ... **Uudistetaan** terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki sekä lastensuojelulainsäädäntö. Varmistetaan palvelulainsäädännön ja järjestämislain yhteentoimivuus. (s. 43)
- Varmistetaan **yhteistyö** muun muassa hyvinvointialueiden, kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja yksityisten palveluntuottajien välillä. (43)
- Kansallisesti painotetaan **vaikuttavia menetelmiä**, vähentäen vähähyötyisiä hoitoja ja tutkimuksia perustuen kansalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien ja lääkkeiden arviointityöhön. (s. 43)
- Vaikuttava kansallinen ohjaus vauhdittaa **integraation, digitaalisten sote-palvelujen käyttöönoton ja yhdenvertaisen palveluohjauksen** alueellista kehittämistyötä. Väestön yhdenvertaisuuden edistämiseksi laaja-alaista erityisosaamista tai merkittäviä investointeja edellyttävien palvelujen ja tehtävien järjestämisessä korostetaan enemmän **yhteistyöaluetasoista ja kansallisen tason yhteistyötä**. (s. 43)
- Yhtenäistetään sosiaali- ja terveyspalveluiden **valvontaa**. Kootaan lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät yhden viraston alaisuuteen. (s. 45)

Sosiaalihuollon selvitystehtävät 2023 / STM

Selvitystehtävä 1: **Sosiaalihuollon sisältöohjaus**

Selvityshenkilöt:

THL kehittämisjohtaja, VTT, dosentti **Anu Muuri**
Emeritaprofessori **Anneli Pohjola**.

Tarkastella sosiaalihuollon sisällön ohjauksen nykytilaa ja lähtökohtia, periaatteita ja tavoitteita sekä esitetään tarkastelun pohjalta

ehdotuksia sosiaalihuollon sisältöohjauksen vahvistamiseksi ja kehittämiseksi

uudessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteessa.

Selvitysten on määrä valmistua vuoden 2023 loppuun mennessä.

Selvitystehtävä 2: **Sosiaalihuollon porrasteisuus**

Selvityshenkilöt:

YTM **Marja Heikkilä**

YTM **Pirjo Marjamäki**.

Kuvata sosiaalihuollon tämänhetkistä palvelurakennetta ja porrasteisuuden toteutumista hyvinvointialueilla sekä arvioida, **minkälaista lisäarvoa** sosiaali- ja terveydenhuollon uusi toimintarakenne ja sen mahdollistama **porrasteisuus voisi tuottaa sosiaalihuollolle**.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman lähtökohdat

Sosiaalihuollosta SOTEssa

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman rakenne ja sisältö

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman työprosessi ja jatko

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman laatiminen

Kevät-kesä 2021	Kesä-syksy 2021	Kevät-kesä 2022	Kesä-syksy 2022	Kevät 2023 -
Tilannekuva - STM osastot/yksiköt - Ministeriöt - THL - Kuntaliitto Viestintäsuunnitelma Taustaryhmän muodostaminen / yhteistyö olevien työryhmien kanssa	Kehittämisohjelman kokonaisuus, sisältöjen täsmentäminen, paino-pisteiden asettaminen, ohjelmana hyväksymis-menettely	Kehittämisohjelman sisältöjen edelleen täsmentäminen, toimeenpano ja seuranta	Kehittämisohjelman sisältöjen edelleen täsmentäminen, toimeenpano ja seuranta	Kehittämisohjelman arviointi (sisältö, vaikuttavuus, toteutus, eteneminen) Kehittämisohjelmatyön jatkuvuus / seuraavaan hallitusohjelmaan valmistautuminen
Taustaryhmätyö / kuulemiset / sosiaalihuollon kehittämisohjelman työryhmä				
STM työryhmiin osallistuminen / sosiaalihuollon kehittämisohjelma ja sosiaalihuollon asiantuntijuus / lainsäädäntötyö				
Hyvinvointi- ja yhteistyöalueet / sosiaalihuollon rakenteet, toimintakäytännöt, kehittäminen (STM/THL)				
Sosiaalihuollon TKKI kokonaisuus osana sosiaalihuollon kehittämisohjelmaa				
Raportointi / PAL, APO / Kansaliapäällikkö				

Sosiaalihuollon kehittämishojelman työprosessi

- Sidosryhmätapaamiset ja -keskustelut: strategisten painopisteiden kokonaisuus
- Sosiaalihuollon eri työryhmien yhteistyö
- Sidosryhmätapaamiset ja -keskustelut: strategisten painopisteiden varmistaminen
- Sosiaalihuollon eri työryhmien yhteistyö
- Sosiaalihuollon päivät seminaarikokonaisuus / työpajat ja seminaari (yhdessä THL) joulukuu 2022
- Raportin valmistelu ja julkaisu
- Tarvittavien jatkotoimenpiteiden määrittely

**Kevät
t
2022**

- Sosiaalihuollon päivät seminaarikokonaisuus / seminaari ja työpajat toukokuu 2022
- Osallistuminen STM työryhmiin ja suunnittelutoimintoihin sosiaalihuollon asiantuntijana (ml. SOTE –uusituksen toimeenpanon tuki)

**Syksy
y
2022**

- Sosiaalityöntutkimuksen verkostoseminaarit 2022 ->
- Osallistuminen STM työryhmiin ja suunnittelutoimintoihin sosiaalihuollon asiantuntijana (ml. SOTE –uusituksen toimeenpanon tuki)
- Raportin kirjoittaminen

**Kevät
t
2023**

- Kehittämishojelman työpakettien siltaaminen hallitusohjelmakausille 2023 ->

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman valmisteluprosessi ja implementointi

Valmisteluprosessin vaiheet

Lähtökohdat, tarkoitus, toimintaympäristöanalyysi
kevät 2021-2022

Strategia askeleet
kevät-syky 2022

Yhteenveto ja viimeistely,
jatkotoimenpiteet
kevät 2023

Implementointi

Asiantuntijaluennot eri koulutus- ja kehittämishanketapahtumissa. Asiantuntijaryhmien kokoukset.

Sosiaalihuollon kehittämisohjelman ja valtion rahoittaman sosiaalityön yliopistollisen tutkimuksen (VTR) seminaarit.

Hyvinvointialueiden kanssa käytävät sisältökeskustelut ja hyvinvointialueneuvottelut.

Ohjaus ja raportointi

- Kehittämishjelma on hallinnollisesti sijoitettu Asiakkaat ja palvelut osastolle (APO) ja siellä PAL –yksikköön.
- Kehittämishjelman valmistelu ja toteuttaminen on tehty yhteistyössä ja jatkuvassa vuorovaikutuksessa STM osastojen välillä.
- Kehittämishjelma ja siihen liittyvä hankepäällikön työsuunnitelma ovat olleet STM osastot ylittävä kokonaisuus.
- Kehittämishjelman valmistumista on esitelty osastojen johtoryhmissä.
- Kehittämishjelman valmistelun aikana ohjelmaa on käsitelty eri yhteistyöryhmissä sekä koulutustilaisuuksissa.

Sosiaalihuollon kehittämishjelmatyö: tulokset ja jatkotoimenpiteet

Tavoitteet

- I. Kansallisen sosiaalihuollon kehittämishjelman strateginen linjaus ja koonta.
- II. Tukea sosiaalihuollon rakenteiden vakiintumista hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden toimeenpanossa.
- III. Vahvistaa sosiaalihuollon / sosiaalityön TKKI rakenteita ja tietoperustaista sosiaalihuollon käytäntöä.

Kehittämishjelman jatkuva tarkistus

Strateginen tiekartta

Työpakettit

- kytetty ohjelmia ja toimintoja strategiseksi kokonaisuudeksi
- toteutus ajallisesti limittyneinä työpaketteina

Implementaatio

- aloitettu ohjelman aikana
- viety sosiaalihuollon näkökulma ja perustelut työpakettien sisältöihin
- sosiaalialan koulutus- ja kehittämistilaisuudet
- kansallinen sosiaalihuollosta käytävä keskustelu, suunnittelu ja päätöksenteko
- sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toimeenpano

Kehittämishjelman jatkaminen

- kehittämishjelman työpakettien operationalisointi
- sosiaalihuollon kansallisen uudistus- ja lainsäädäntötyön tukeminen
- hyvinvointi- ja yhteistyöalueiden ohjaukokonaisuuden kehittäminen

KIITOS!